

KULTURA

KAZALIŠTE – Premjera drame Ödöna von Horvátha »Sudnji dan« u DK »Gavella« u Zagrebu

DRAMA SLUŽBENIKA NA SVOME MJESTU

Georgij Paro je redateljsku koncepciju u potpunosti stavlja u službu teksta / Veliki glumački ansambl, uz pojedinačna isklizavanja u blagu karikaturalnosti i pretjeranu ekspresivnost, u cijelini se pokazao kao izvrstan

Ana Prolić

Kao dio Gavellina tematskog repertoara naslovnog »Stupovi društva« u petak je premijerom, a prvi put u Hrvatskoj, izvedena drama »Sudnji dan« Ödön von Horvátha, u prijevodu Dubravka Torjanca i u režiji Georgija Para. Predstavu je popratilo i hvale vrijedno obnavljanje Gavelline dramske biblioteke u kojoj će se objavljivati inscenirana djela.

Austrijski dramatičar, Ödön von Horváth, dobro poznat našoj kazališnoj publici (»Priče iz Bečke šume«, »Kazimir i Karolina«), nakon revitalizacije, predstavljen je kao jedan od klasičnika njemačke dramatike prošloga stoljeća, zaslužan za reformiranje »pučkog komada« koji se odlikuje suvremenošću, kritičkim pristupom socijalno-političkoj tematici, propitivanjem svijesti i podsjeti običnoga, »malog čovjeka« te osebujnim jezičnim izričajem.

Thomas Hudetz, šef želježničke postaje u malom mjes-

tu, svojom nepažnjom skriva željezničku nesreću s nemalim brojem žrtava. Gostionica kći Ana krivo svjedoči u njegovu korist, te on biva pušten. Nedugo nakon što ga dočeka otvorenih ruku sa šarenim natpisima i recitacijom, selo će ga progoniti i utjerati u smrtonosni klinč zbor Anina ubojstva. Gomila s jednakim entuzijazmom, predanošću i strašću kreira i mitologizira patnika, junaka ili krivca, ovisno o potreba-m danog trenutka i prothrvima sadržaja kolektivne dionice.

Krvinja je, tako, zacrtana u području subjektivnoga i arbitarnoga. Priznavanje zločina »službenika na svom mjestu« ne impostira i priznavanje krivnje. U deziluzioniranom svijetu demaskiranog malog čovjeka i svjetline u koju se udružuje humanističko-kršćanska načela ipak pobijedi, no ne zbog njihove apsolutnosti, već zbog lika vlasnika drogerije, te Biserku Ipši, kao ljubomornu, ali istinoljubivu gospodu Hudetz.

Georgij Paro je redateljsku koncepciju u potpunosti

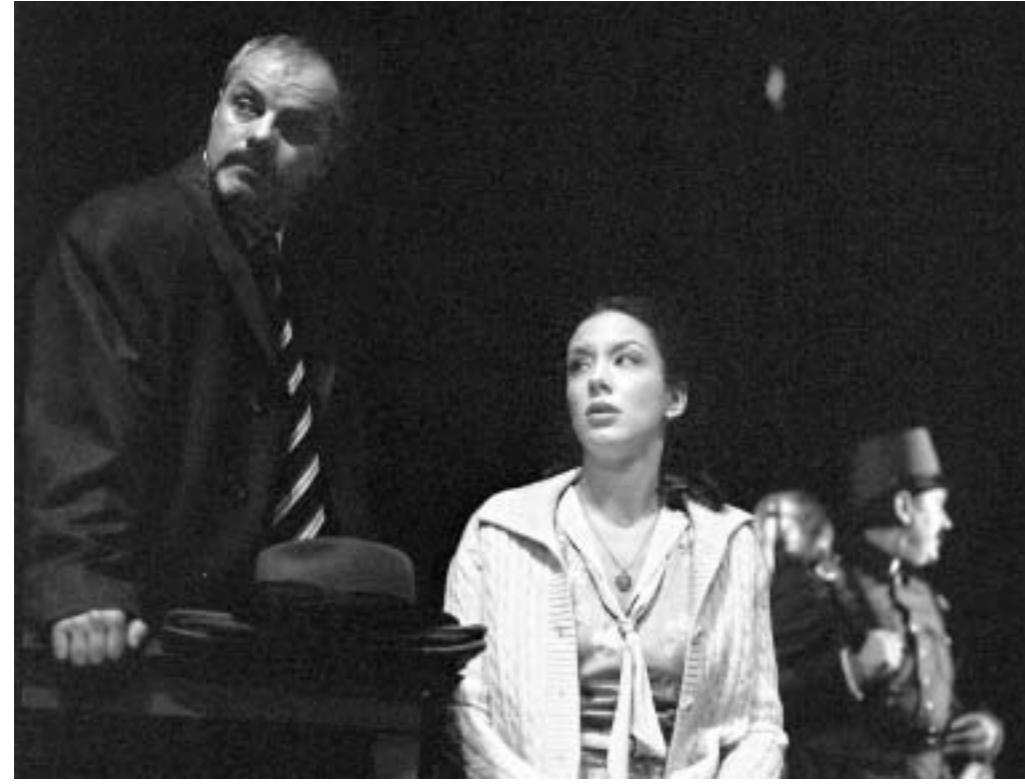
stavlja u službu teksta, dosljedno slijedeći upute autora kako u samom dramskom tekstu, tako i u nefikcionalnim tumačenjima vlastitih zamisli. To je proizvelo promišljenu, poetološko-estetsku suvislu cijelinu koja ne teži minucioznjem propitanju izvedbenih formi i postupaka.

Scenografsko-kostimografska rješenja (Dinka Jeričević, Irena Sušac) u cijelosti podržavaju realistički prošire, u koji su periodično vrlo dobro i dramaturški (Dubravko Mihanović) dosljedno umetnute ekspresionističke dionice.

Veliki glumački ansambl, uz pojedinačna isklizavanja u blagu karikaturalnosti i pretjeranu ekspresivnost, u cijelini se pokazao kao izvrstan.

Uz izuzetnog Sretana Mokrovića, kao šefa postaje, svakako valja istaknuti Dražena Kühna, koji je suverenom preciznošću utjelovio lik vlasnika drogerije, te Biserku Ipši, kao ljubomornu, ali istinoljubivu gospodu Hudetz.

Thomas Hudetz, šef želježničke postaje u malom mjes-

Patnik, junak ili krivac: Prizor iz »Sudnjega dana«

IZDANJA – Predstavljen »Njemi krik« Ilany Kogan

UTJEHA U MLJEKU LJUDSKE DOBROTE

ZAGREB – Izraelska psihoanalitičarka Ilany Kogan predstavila je ovih dana u Židovskoj općini, u Zagrebu svoju knjigu »Njemi krik – Druga generacija žrtava Holokausta«, koja govori o posljedicama Holokausta na drugi naraštaj potomaka preživjelih u toj užasnoj tragediji.

Predstavljanje knjige, objavljene u izdanju Anti-barbara iz Zagreba, priredilo je Kulturno društvo »Miroslav Šalom Freiberger«.

»Njemi krik« temelji se na kliničkom iskustvu autorice, putem kojega je, kako je sama objasnila, postala svjesna anakronoga stajališta da se roditeljska prošlost oslikava u sadašnjosti djeteta. Ilany Kogan (Bukurešt, 1946.), koja predaje posvuda u zapadnom svijetu, u knjigu je, nai-me, uvrstila ispojvesti šeste-

ro svojih pacijenata, potomaka preživjelih u tome genocidu.

»O užasnim posljedicama Holokausta na drugu gene-

raciju u psihijatrijskoj ili psihoanalitičkoj literaturi poja-

vjuje se malo ili ništa, iako

su mnoga djeca preživjelih

izrasla u profinjene, dobro

obrazovane ljude i imala

pristup liječenju. Prinos ove

knjige već postojići litera-

turi jest u tome da predstavlja podroban opis analiza

potomaka preživjelih u Ho-

lokaustu te problema i suko-

ba što se neprekidno vraćaju

u njihovim životima«, rekla

je Ilany Kogan, dodajući da

knjiga može biti važna ne sa-

mo za preživjele u Holokaus-

tu i njihove potomke, već i za

Hrvate koji su nedavno proš-

li kroz ratno iskustvo.

Na književnoj večeri sudje-

lovalo su i prof. dr. Eduard

Klain, Jasmina Domaš te iz-

davač Albert Goldstein.

Sandra-Viktoria Antić

PRIZNANJE ZA EKOLOŠKU SVIJEST

SPLIT – Splitskom docentu na Odsjeku vizualnih komunikacija Umjetničke akademije Splitu i ekologu Tomislavu Lerotiću Hrvatsko dizaj-

narsko društvo dodijelilo je posebno priznanje za rad »Stari papir: nove novine« s kojim se autor prijavio na hrvatski natječaj za sudjelo-

**STARE NOVINE
NOVI PAPIR**

ODVOJENIM PRIKUPLJANJEM
ČUVAMO ŠUME,
ŠTEDIMO VODU I ENERGIJU,
SMANJUJEMO KOLIČINU
OTPADA NA ODLAGALIŠTIMA.
ŠTITIMO OKOLIŠ

Papir je sekundarna sirovina : Dizajnersko rješenje Tomislava Lerotića

Mira Jurković

Leila Topić

Ekspresivni kontrapunkt: »Don Quijote« na splitskoj sceni

BALET – Premjera Minkusova »Don Quijotea« u Hrvatskom narodnom kazalištu u Splitu

DON QUIJOTE NA KLASIČNI NAČIN

Premjera Minkusova baleta u Splitu toplo dočekana / Aplauz povratku klasičnog baleta i tradicionalnoj koreografiji uz solidne soliste / Predstava koja se probija kroz šumu viđenoga s ciljem da nam se dopadne više negoli da nam otkrije

Tonći Štitin

Premjerna izvedba Minkusova baleta »Don Quijote« u splitskom HNK 11. veljače dočekana je s velikim nestupljenjem. Prošla su dva desetljeća od posljednjeg uprizorenja Minkus-Petipa, Quijotea u Splitu, a sudeći po reakcijama publike, željne klasičnog baleta, »Quijote« je našao svoje gorljive pristaše i načas ušutkao kritičare akademskog kodeksa.

Za razliku od mnogih suvremenih koreografa koji su unijeli znatne novine u metaforičku fabulu slavnog viteza tužnog lica i njegova vjernoga perjanika, splitska koreografkinja Valentina Ganibalova, zaslužna umjetnica Rusije, ostaje brižno vezana uz u mnogo čemu prevladanu koreografiju Petipea-Gorski koja je tradicionalistička i bez uočljivih vizualnih novotvara.

Ukratko, integritet strukture je sačuvan, ali je pokazalo manje fantazije i profesionalne strogosti, što je s obzirom na uvjete u kojima i kako ansambl radi posve razumljivo. Scenografiju je postavila Dinka Jeričević koja se, zbog nedostatka sredstava, priklonila simboličkoj inscenaciji i jakim iluzionističkim slikama kojima nisu uvijek ostvarili dojam sklada.

Prostor fantaziji i imaginaciji

U drugom pravcu krenula je kostimografska Barbara Bourel koja se trudi da joj pristup bude umjetnička kreatacija oslonjena na povijesni predložak, ostavljajući prostor fantaziji i slikarskoj imaginaciji. Svetlo Srđana Barbarića,

Na književnoj večeri sudje-

lovalo su i prof. dr. Eduard

Klain, Jasmina Domaš te iz-

davač Albert Goldstein.

Sandra-Viktoria Antić

IZLOŽBE – U Muzeju grada Zagreba predstavljena zbirka stakla Muzeja Slavonije

KRHKE DRAGOCJENOSTI

Predmeti u zbirci uglavnom su proizvodi austrijskih, čeških, njemačkih i mađarskih manufaktura stakla

Srednjoeuropski ukus:
Iz Zbirke stakla

ZAGREB – Od samoga osnutka Muzeja Slavonije, 1877. u Osijeku, započelo je skupljati predmeti od stakla, čaša, vrčeva i svjetiljki-ulanjica, koji su postali temelj Zbirke Stakla što se predstavlja izložbom u Muzeju grada Zagreba.

Tijekom godina Zbirka stakla ne prestano je rasla dopunjavanja darovima i otkupima. Najveći je prinos Zbirci da osječki ljekarnik i kolezionar Ivan Govorković, koji je 1941. vlastitu zbirku darovao Muzeju, naglasila je kustosica Muzeja Slavonije Ida Horvat. Zbirka stakla Muzeja Slavonije danas broji više od četiri stotine različitih predmeta koji kronološki i stilski pokrivaju 19. i prvu polovinu 20. st. Po uporabnoj funkciji predmeti se dijele na ukrasne i uporabne čaše, posude, ogledala, svjećenjake i lustre. Osobito su fascinanti vitraži nastali početkom 20. stoljeća koji su neko kraljili prozore luksuzne slastičarnice Kraus na osječkoj Korzu.

Predmeti u zbirci uglavnom su proizvodi austrijskih, čeških, njemačkih i mađarskih manufaktura stakla, a sačuvano je i nekoliko primjeraka stakla domaćih manufaktura poput staklane »Zvezde« te osječke staklane »Heim i sin« aktivne krajem 19. stoljeća.

osim sasvim tamnih prizora, nije uspjelo kolorom podcrtati zbijanja na pozornici.

Orkestar HNK predvodjen Ivanom Repušićem priklopio se konvenciji sviranja forte ili mezzoforte, premda sa smislim za praćenje plesača, a splitski corps de ballet ulazio je veliki napor da svlada zahtjevnu koreografiju i obnovi klasičnu akademsku tehniku. Izađnu pomoć u tome su im pružili pedagozi i baletni majstori Vladislav Kuramšin i posebno Ljudmila Safranova.

Kažimo odmah da smo na pretpremiere vidjeli obećavajuće mlade umjetnike u glavnim ulogama, Elenu Nikolajevu i Remusa Dimachea. Iako oboje još trebaju raditi na skokovima i interpretaciji lika, njihov je Grand pas de deux bio nježan i dojmljiv. Nikolajeva je donijela Quijitu toplo i poletno, s finim pirouettes, soutenir ili pas de ciseaux.

Na premjeri su se predstavila dva nova člana ansambla, Rusi Azamat Naibulin u ulozi Basilia i mladi Alexey Yashchenko kao Espado. Naiubilin je vrstan plesač odličnih tehničkih predispozicija, potrebnog scenskog šarma i eksprezije koja obuzima. I mladi Yashchenko zagrimio je pozornicom kao zavodnik rijetkih kvaliteta, pomažući izdvojiti i dojmovi. Nikolajeva je donijela Quijitu toplo i poletno, s finim pirouettes, soutenir ili pas de ciseaux.

Quitri u interpretaciji goče iz Zagreba Ervine Sulejmanove zrela je i u sebe sigurna djevojka, njezine varijacije i soka trpe poneku primjedu, od skokova, često nemarnih ruku, gledanja u pod do grand foutea en tournant, ali su nje-

zin legato, arabesques ili pirouettes uzorni.

Ne možemo se oteti dojmu da je Eleni Nikolajevoj trebalo dati prednost nego premjericu izvedbe. Iskusna Nona Čičinina bila je dojmljiva Mecedes kao i zavodljiva Tea Jelić, čija je ovo prva veča uloga. Posebno dobar dojam ostavile su spremne i razigrane Marijana Marević Muslim i Rodika Nomolosu, kojima treba pridodati raspoloženu Sanju Neveščanin i Teu Brboru.

Kartoteka snova i stvarnosti

Karakteri Don Quijote (Mario Bulić) i Sancha Panse (Davor Čakarić) nisu u Minkusovu baletu dobili očekivanu razradu, kao primjerice Gamache u interpretaciji duhovitog, no ponekad i preteranog Ivice Petrića. Uz solidnog Antonija Rella kao Lorenza, uloga Amora dodijeljena je gošći iz Italije Monici Dinoni. Sićušni Amor javlja se kao pokretač mnogih akcija, u splitskom slučaju često bez dovoljnog snage i šarmana.

Cijeli baletni ansambl solidno je obavio posao, dobro je uvježban i predan, no ne uvijek i podjednako uvjerljiv. Ostatje pitanje, je li podjela uloga mogla biti bolje obavljena, isključivo s domaćim snagama i bez pomoći iz Zagreba ili Italije? Napokon, pred nama je predstava koja se probija kroz šumu viđenoga, s ciljem da nam se dopadne više negoli da nam otkrije, da potakne čistoću i dosljednost klasičnog stila, da nam ponudi kartoteku asocijaciju ekspresivnog kontrapunkta odbjeglih snova i surrove stvarnosti.

nastalo tijekom XVI. ili XVII. stoljeća, predstavljeno je ovih dana u sklopu